

Lehdistötiedote 7.5.2007

Miesten perhevapaiden käyttö edelleen suhteellisen vähäistä, perhevapaiden suorat kustannukset yrityksille eivät kovin merkittäviä

Lisätietoja

Jenni Kellokumpu, puh. 60990 249, e-mail: jenni-maria.kellokumpu@labour.fi

Mika Maliranta, puh. 60990 219, mika.maliranta@etla.fi

Sami Napari, puh. 60990 269, sami.napari@etla.fi

Naiset kantavat yhä päävastuun pienten lasten hoitamisesta perheessä, huolimatta siitä, että miesten oikeuksia lasten hoitoon on lainsäädännöllä kehitetty, ilmenee Palkansaaajien tutkimuslaitoksen (PT) tutkijan Jenni Kellokummun raportista **Perhevapaiden kehitys 1990-2005: Isillä päärooli uudistuksissa, sivurooli käyttäjinä** (PT Raportteja 10) .

Merkittävimmät lainsäädännölliset uudistukset perhevapaisiin 1990-luvulla liittyivät isien oikeuksien lisäämiseen sekä työnantajille perhevapaista aiheutuvien kustannusten korvaamiseen, mihin myös 2000-luvun alun uudistukset ovat painottuneet. Huolimatta mittavista uudistuksista isien vanhempainvapaiden käytön lisäämiseksi äidit pitävät edelleen 94,5 prosenttia kaikista vanhempainpäivärahopäivistä.

Kun huomioidaan kaikki ne päivät, joihin suomalaisilla isillä on lainsäädännöllisesti mahdollisuus (isyys-, bonus- ja vanhempainpäivät), käyttävät isät näistä kaiken kaikkiaan vain 8,8 prosenttia. Isät ovat uudistuksista ottaneet vastaan lähinnä heille suoraan osoitetut päivät. Äidin kanssa yhteisesti jaettavista vanhempainpäivistä suomalaiset isät käyttävät ainoastaan 1,8 prosenttia.

Yrityksissä naisten perhevapaiden käyttö ennallaan

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen ETLAn tutkimuspäällikön Mika Malirannan ja tutkija Sami Naparin tutkimuksesta **Perhevapaiden käytön määrät ja kustannukset yrityksissä** (ETLA B 229) ilmenee, että yksityisellä sektorilla naisten perhevapaiden määrä on pysynyt suhteellisen

vakaana vuosina 1995–2003. Naisvaltaisilla sekä sukupuolirakenteeltaan tasapainoisilla aloilla on tosin havaittavissa naisten perhevapaiden käytön pientä laskua. Naisten perhevapaiden määrissä ei näytä kuitenkaan olevan eroja mies- ja naisvaltaisten toimialojen välillä.

Perhevapaiden määrä on suhteellisesti suuri palvelusektorilla, koska ala on naisvaltainen ja naistyöntekijät käyttävät perhevapaita paljon miestyöntekijöitä enemmän. Elektroniikka-alalla kummankin sukupuolen perhevapaiden määrä on selkeästi keskimääräistä suurempi.

Perhevapaiden määrä vaihtelee myös yrityksen koon mukaan. Niiden käyttö näyttää olevan vähäisempää pienissä kuin suurissa yrityksissä. Osaksi kyse on henkilöstörakenteiden erosta, mutta myös ”puhtaasta” erosta eli siitä, että samaan henkilöstöryhmään kuuluvat työntekijät käyttävät perhevapaita enemmän suurissa kuin pienissä yrityksissä.

Perhevapaiden epäsuorat kustannukset mahdollisesti suoria kustannuksia merkittävämpiä

Perhevapaiden aiheuttamat suorat kustannukset eivät ole yritysten näkökulmasta kovinkaan merkittäviä. Perhevapaapäivät, joiden ajalta maksetuista palkoista yritykset ovat saaneet Kansaneläkelaitokselta korvausta, vastaavat vuositasolla määrältään noin puolikasta työpäivää yrityksen työntekijää kohti. Tämä on karkeasti arvioiden ainoastaan neljäsadasosa yrityksen vuosittaisesta kokonaistyöpanoksesta. Lisäksi on otettava huomioon se, että perhevapaapäivien ajalta maksetuista palkoista korvataan yrityksille 65–70 %.

Tutkimustulokset antavat kuitenkin viitteitä siitä, että perhevapaista aiheutuu naisvaltaisilla aloilla yrityksille epäsuoria kustannuksia. Niitä saattaa syntyä esimerkiksi siinä vaiheessa, kun yritys joutuu tekemään organisaatiossaan uudelleenjärjestelyjä työntekijän lähtiessä perhevapaalle. Sijaisen rekrytoimisesta ja työhön perehdyttämisestä saattaa aiheutua yritykselle huomattavia menoja. Varsinkin pitkän perhevapaan jälkeen myös perhevapaalta palaavien työntekijöiden perehdyttäminen muuttuneisiin tuotantotapoihin saattaa vaatia aikaa ja rahaa.

Jenni Kellokummun, Mika Malirannan ja Sami Naparin tutkimukset ovat osa Palkansaajien tutkimuslaitoksen, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen ja Työterveyslaitoksen yhteishanketta Perhe ja ura tasa-arvosuunnittelun haasteena. ■

Julkaisut*Jenni Kellokumpu:**Perhevapaiden kehitys 1990-2005:**Isillä päärooli uudistuksissa, sivurooli käyttäjinä
Palkansaajien tutkimuslaitos, Raportteja 10**Mika Maliranta ja Sami Napari:**Perhevapaiden käytön määrät ja kustannukset
yrityksissä, ETLA B 229**Tutkimushanketta rahoittaa**Euroopan sosiaalirahasto ESR**Projektin www-sivut: <http://etla.fi/to/perhejaura>*